

มนุษย์ชอบที่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มเรียกว่าสังคม ไม่ว่าจะเล็กขนาดครอบครัวหรือใหญ่ขนาดประเทศ ต่างก็พยายามจัดระเบียบแบบแผน ความเป็นอยู่ ตลอดจนพยายามดำเนินการให้สมาชิกทุกคนในสังคมมีความอยู่ดีกินดี ระดับแห่งความอยู่ดีกินดีนี้ เราเรียกว่ามาตรฐานการครองชีพ สังคมใดจะมีมาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับใดก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารงานของสังคมนั้น จะสามารถจัดสรรหารายได้หรือสร้างบรรยากาศให้สมาชิกมีรายได้เพียงพอต่อการครองชีพ โดยไม่ทำให้ผู้อยู่ในสังคมต้องเกิดครอนไคหรือไม่ ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่มากขึ้นเพียงใด งานบริหารก็จะยิ่งทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพียงนั้น

นอกจากการเพิ่มรายได้โดยส่วนรวมของสังคมแล้ว การกระจายรายได้ของบุคคลในสังคมก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการครองชีพของคนในสังคม จริงอยู่การเพิ่มขึ้นของรายได้รวมของบุคคลในสังคมหรือที่เรียกว่ารายได้ประชาชาติ หรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) นั้น ย่อมทำให้มาตรฐานการครองชีพของบุคคลสูงขึ้น แต่จะสูงขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผลผลิตที่เพิ่มขึ้นนั้นได้กระจายไปสู่บุคคลในสังคมอย่างไร ทั้งนี้เพราะผลผลิตในจำนวนเท่ากัน ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ (Utility) หรือเพิ่มความอยู่ดีกินดี (Welfare) ให้แก่บุคคลแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน สำหรับผู้ที่อยู่ในฐานะที่มีมาตรฐานการครองชีพสูงอยู่แล้ว เมื่อได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น ๑ หน่วย ระดับมาตรฐานการครองชีพจะเขยิบสูงขึ้นน้อยกว่าบุคคลที่มีฐานะยากจน และมีมาตรฐานการครองชีพต่ำกว่าซึ่งได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น ๑ หน่วยเช่นกัน ดังนั้นการกระจายรายได้ของบุคคลในสังคม ถ้าทำได้อย่างเสมอภาคแล้ว มาตรฐานการครองชีพของสังคมนั้นจะเพิ่มขึ้นได้ดีกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้เสียอีก

ภาวการณ์เป็นเครื่องมือนี้อย่างหนึ่งซึ่งรัฐอาจใช้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการกระจายรายได้ได้ อย่างไรก็ตาม ระบบภาวการณ์จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความเป็นธรรมของโครงสร้างระบบภาวการณ์ ประสิทธิภาพในการบริหาร

จัดเก็บของหน่วยงาน ตลอดจนความร่วมมือจากประชาชนผู้เสียภาษี สำหรับในกรณีที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมของโครงสร้างระบบภาษีนั้น ก็ได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงเพื่อให้การรับภาระภาษีและการกระจายรายได้ของบุคคลเป็นไปอย่างยุติธรรม นั่นคือ จัดเก็บภาษีจากบุคคลซึ่งมีฐานะเท่าเทียมกันเป็นจำนวนเท่ากัน และจัดเก็บจากบุคคลซึ่งมีฐานะแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับความแตกต่างนั้น สำหรับมาตรการที่ใช้วัดความเท่าเทียมหรือความแตกต่าง มี ๒ อย่าง คือ

๑. ความเท่าเทียมหรือความแตกต่างในประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐ (Benefit Basis) การเก็บภาษีซึ่งไร้อคตินี้เป็นเกณฑ์ ถือว่ารัฐควรเก็บภาษีจากประชาชนตามสัดส่วนของผลประโยชน์ ซึ่งประชาชนได้รับจากบริการของรัฐ หลักผลประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐมีข้อดีที่ทำให้ประชาชนใช้บริการของรัฐอย่างประหยัด เช่น การเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน มีส่วนเกี่ยวกับผลประโยชน์โดยตรงที่ได้รับจากการใช้ถนน ภาษีบำรุงท้องที่มีส่วนเกี่ยวกับบริการของราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น
๒. ความสามารถของผู้เสียภาษี (Ability Basis) หรืออีกนัยหนึ่งฐานะความเป็นอยู่ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีหรือวัดฐานะความเป็นอยู่ในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ทรัพย์สิน รายได้ และ รายจ่าย

เนื่องจากการเก็บภาษีอากรโดยไร้อคติผลประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐมีข้อจำกัดของหลายประการ เช่น บริการที่รัฐให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ว่าจะให้แก่แต่ละคนโดยตรงได้ ทั้งยังไม่สามารถวัดมูลค่าที่แต่ละคนได้รับอีกด้วย เช่น การรักษาความสงบ การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น จึงไม่สามารถเก็บภาษีอากรตามอัตราส่วนที่แต่ละคนได้รับผลประโยชน์จากรัฐ ดังนั้นสิ่งที่จะใช้วัดความแตกต่างเพื่อความเป็นธรรมในการเก็บภาษีในปัจจุบัน คือ ความสามารถในการเสียภาษีอากร (Ability to pay) ซึ่งมีหลักว่า ผู้มีรายได้หรือทรัพย์สินมาก ก็ควรเสียภาษีในอัตราสูงกว่าผู้ที่มีน้อยกว่า ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายรายได้และทรัพย์สินของบุคคลในสังคม และเพิ่มมาตรฐานการครองชีพให้แก่สังคมนั้น ประเภทของภาษีอากรที่จะช่วย

๑ วิทย์ ถันตยกุล, กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร, โรงพิมพ์อักษรศาสตร์, กทม., หน้า ๒๕

ให้บรรดาคณะผู้ประสงคนี้ได้แก่ภาษีทางตรง ซึ่งนอกจากภาษีเงินได้แล้ว ก็ยังมีภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดกและภาษีการให้ ซึ่งประเทศที่เจริญหรือพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ก็ได้มีการจัดเก็บอยู่ ในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยในขณะนี้กำลังวิวัฒนาการ ค่านิยมของประชาชนกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่มุ่งปรับปรุงระบบสังคมให้ดีขึ้น มีการกล่าวถึงความเป็นธรรมในสังคม การลดช่องว่างระหว่างคนร่ำรวยกับคนยากจน การจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม ฯลฯ มากขึ้น และในระหว่างความพยายามที่จะปรับปรุงนี้ ก็ได้มีการเสนอให้จัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ ภาษีทรัพย์สิน และ ภาษีคอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ซึ่งภาษีทั้ง ๓ ลักษณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีมรดกและภาษีการให้ เป็นภาษีทางตรงที่จะช่วยให้บรรดาคณะผู้ประสงค ในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างดียิ่ง นอกเหนือจากเป็นการหารายได้เข้ารัฐ

แต่ก่อนที่จะมีการเสนอพระราชบัญญัติภาษีมรดกและภาษีการให้เข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้มีการปฏิรูปการปกครองในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ยังผลให้การดำริจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ ตลอดจนภาษีทรัพย์สินและภาษีคอกเบี้ยเงินฝากธนาคารถูกระงับไปโดยปริยาย เนื่องจากคณะรัฐบาลซึ่งจัดตั้งโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเร่งรีบในการจัดเก็บภาษีเหล่านี้ รัฐบาลชุดนี้ถือนโยบายการป้องกันและปรับปรุงวิธีการจัดเก็บให้รัดกุมยิ่งขึ้นก่อน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า เรื่องการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ในประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ คนควา และหาข้อเท็จจริง เพื่อสรุปผลว่า ประเทศไทยควรมีการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้หรือไม่อย่างไร

๑.๑ วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- ๑) เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบภาษีในประเทศไทย วิเคราะห์ว่าการเพิ่มภาษีมรดกและภาษีการให้เข้าในระบบภาษี จะช่วยให้ส่วนประกอบของโครงสร้างดีขึ้นหรือไม่ และการรับภาระภาษีของประชาชนจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- ๒) เพื่อวิเคราะห์ว่า การจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ที่เหมาะสมเพียงใดกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และจะกระทบกระเทือนต่อการออมและการลงทุนภายในประเทศอย่างไร
- ๓) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ในการจัดเก็บทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ และปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเสนอแนะมาตรการการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพสำหรับประเทศไทย
- ๔) เพื่อวิเคราะห์ว่าภาษีมรดกและภาษีการให้ สามารถก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ช่วยลดช่องว่างระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจนได้มากน้อยเพียงไร และสามารถทำให้การกระจายรายได้เป็นไปอย่างยุติธรรม ได้ก็เพียงใด

๑.๒. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ทำให้ทราบถึงหลักการในการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ที่จัดเก็บอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางศึกษาว่า ถ้าประเทศไทยจะริเริ่มให้มีการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ ควรจะจัดเก็บในรูปแบบและลักษณะใด อัตราภาษีเท่าไรจึงจะเหมาะสม เป็นต้น
- ๒) การศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติจัดเก็บ ตลอดจนวิธีการในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา
- ๓) ผลดีและผลเสียของการจัดเก็บที่ได้วิเคราะห์ไว้ ผู้สนใจจะได้ไตร่พิจารณาประกอบว่า ถ้ามีการจัดเก็บแล้วจะมีความแตกต่างหรือความเปลี่ยนแปลงอย่างไรเกิดขึ้น และเกิดขึ้นในทางใด
- ๔) การวิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นถ้ามีการจัดเก็บ น่าจะเป็นที่สนใจ และกระตุ้นให้ผู้อยู่ในวงการหรือนักบริหาร หันมาศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง

๑.๓. ขอบเขตของการศึกษา

นอกจากหลักการภาษีมรดกและภาษีการให้ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปของประเทศที่มีการจัดเก็บอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นถึงปัญหาที่คาดว่าจะเกิดในการปฏิบัติ

จัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ในประเทศไทย ตลอดจนเสนอแนะวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นล่วงหน้า ทั้งนี้ก็โดยอาศัยการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ เป็นเกณฑ์แล้วนำมาเปรียบเทียบและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ในประเทศไทย

เนื่องจากภาษีมรดกมิได้มีการจัดเก็บในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน สำหรับการจัดเก็บตามพระราชบัญญัติอากรมรดกและการรับมรดก พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้น กระทำอยู่เพียง ๑๐ ปีก็ยกเลิกไป เนื่องจากมิได้มีการจัดเก็บภาษีการให้ควบคู่ไปด้วย การจัดเก็บจึงไม่สอดคล้องตามความมุ่งหมาย และเนื่องจากช่วงเวลาที่ยกเลิกเป็นระยะเวลาซึ่งการสถิติของไทยยังไม่ก้าวหน้า จึงเป็นที่น่าเสียดายที่ขอบเขตของการศึกษานี้ต้องจำกัดอยู่เฉพาะในค่านทฤษฎี โดยไม่มีการศึกษาค้นหลักฐานข้อเท็จจริง (empirical study) มาประกอบ

๑.๔ วิธีการศึกษา (Methodology)

เนื่องจากในปัจจุบันมิได้มีการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ในประเทศไทย จึงไม่มีหน่วยงานสำหรับงานนี้ การศึกษาของผู้เขียนส่วนใหญ่จึงศึกษาจากหนังสือทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทยเอง เพื่อรวบรวมหลักการ วิธีปฏิบัติจัดเก็บ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นำมาเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นอยู่และการปกครองของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้ขอมูลตัวเลขบางอย่างจากกรมสรรพากร คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากนักวิชาการ และผู้อำนวยการทางภาษีอากร

ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ ก็เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสีย ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการจัดเก็บ และสรุปผลว่าควรจะมีการจัดเก็บในประเทศไทยหรือไม่ พร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้

๑.๕ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้เท่าที่ได้พิมพ์เผยแพร่แล้ว (Literature Review)

ดังโลกกล่าวแล้วว่า ประเทศไทยมีการจัดเก็บอากรมรดกและอากรการรับมรดกอยู่ประมาณ ๑๐ ปี ก็ยกเลิกไปและมีมิได้มีการจัดเก็บอีก จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงได้มีการดำริจะให้มีการจัดเก็บอีกครั้งหนึ่งแต่ก็ไม่ประสบผล ซึ่งช่วงระยะตั้งแต่ก่อน

มีการกำรจัดเก็บจนถึงปัจจุบัน ก็ไ้มีผู้สนใจศึกษาและเขียนบทความเกี่ยวกับภาษีมรดก และภาษีการให้ในประเทศไทยบ้าง แต่ก็มีอยู่ไม่มากนักกับทวิจารย์เหล่านี้ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษีมรดกและภาษีการให้โดยตรง และที่เพียงแต่กล่าวพาดพิงถึงภาษีทั้งสอง ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้.-

๑) ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน^๒ ในบทความเรื่อง "ภาษีมรดก" ดร. อุกฤษ ไ้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของภาษีมรดก ว่า เริ่มจัดเก็บมาตั้งแต่สมัยโรมัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรเป็นเงินบำนาญแก่ทหารผ่านศึก ต่อมาในยุคปัจจุบันภาษีมรดกได้เริ่มตนจัดเก็บในประเทศไทยในปี ค.ศ. ๑๖๘๖ และหลังจากนั้นหลายประเทศก็ดำเนินการจัดเก็บตาม เช่น ประเทศฝรั่งเศส อิตาลี ญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา และประเทศจีนตามลำดับ สำหรับประเทศไทยนั้นเริ่มจัดเก็บในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ (ค.ศ. ๑๙๓๓) โดยพระราชบัญญัติอากรมรดกและการรับมรดก พ.ศ. ๒๔๗๖ แต่ได้จัดเก็บถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ก็ยกเลิกไป นอกจากประวัติความเป็นมาแล้ว ดร. อุกฤษ ยังได้กล่าวถึงประเภทต่าง ๆ ของภาษีมรดก และได้หยิบยกปัญหาของการจัดเก็บภาษีมรดกขึ้นมาพิจารณาว่า สมควรจะมีการจัดเก็บหรือไม่ โดยเสนอขอความเห็นของฝ่ายที่คัดค้านและฝ่ายสนับสนุนการจัดเก็บ แต่มีใครเห็นถึงการจัดเก็บในประเทศไทย เป็นเพียงขอความเห็นโดยทั่ว ๆ ไป

๒) ดร. ชินวุธ สุนทรสีมะ^๓ ในบทความเรื่อง "การจัดเก็บภาษีกับความเป็นธรรมในทางสังคม" ดร. ชินวุธ ได้กล่าวถึงภาษีมรดก ว่า ระบบภาษีในประเทศไทยยังมีความไม่เป็นธรรมอยู่ เพราะภาษีที่จัดเก็บเป็นภาษีทางอ้อมเสียส่วนใหญ่ และภาษีทางอ้อมนั้นก็ยังคงการจัดเก็บในอัตราก้าวหน้าตามระดับชั้นของชนิตสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นเครื่อง

๒ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน, "ภาษีมรดก"; สรรพากรศาสตร์, ปีที่ ๒๑ เล่มที่ ๕ ประจำเดือน กันยายน - ตุลาคม ๒๕๑๗, บริษัทพิธิ จำกัด, กทม., ๒๕๑๗, หน้า ๗๕-๘๔

๓ ดร. ชินวุธ สุนทรสีมะ, "การจัดเก็บภาษีกับความเป็นธรรมในทางสังคม"; สรรพากรศาสตร์ ปีที่ ๒๒ เล่มที่ ๕ ประจำเดือน กันยายน - ตุลาคม ๒๕๑๘, บริษัทพิธิ จำกัด, กทม., ๒๕๑๘, หน้า ๔๕-๕๘

สะท้อนถึงระบอบรายได้ของผู้บริโภคอีกด้วย ดร. ชินวาท ใ้เห็นว่า รัฐบาลได้สังเกตเห็นถึงข้อบกพร่องนี้ และกำลังปรับปรุงด้วยการดำริจะจัดเก็บภาษีทรัพย์สินและภาษีมรดก

๓) เจริญ ชุตินานนท์ ในบทความเรื่อง "การถมช่องว่างในสังคม" คุณเจริญ ใ้กล่าวถึงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยว่ามีมานานถึง ๔๓ ปีแล้ว ช่องว่างในสังคมที่มีอยู่แทนที่จะลดลงกลับที่จะขยายกว้างออกไปอีก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเรายังไม่เป็นประชาธิปไตยกันจริง ๆ กฎหมายภาษีอากรที่ควรจะได้มีบัญญัติออกมาเพื่อช่วยกระจายรายได้ของประชาชนก็มิได้ถูกบัญญัติออกมา เช่น กฎหมายภาษีทรัพย์สิน และ กฎหมายภาษีมรดก ซึ่งถ้าหากประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ก็คงจะได้มีการบัญญัติกฎหมายให้แก่ภาษีทั้งสอง เพราะภาษีเงินได้แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการถมช่องว่างในสังคม

๔) ดร. อรัญ ธรรมโน เขียนในบทความเรื่อง "ความยุติธรรมทางภาษีอากร" โดยกล่าวว่า ความยุติธรรมทางภาษีอากร เป็นรากฐานเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เนื่องจากภาษีอากรกระทบกระเทือนต่อประชาชนทุกคน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่นักภาษีอากรควรจะมีส่วนช่วยสร้าง ความยุติธรรมให้เกิดขึ้น ระบบภาษีอากรที่ยุติธรรมจะต้องดึงเงินจากคนรวยมากกว่าคนจน ดังนั้น จึงควรนำภาษีประเภทที่คนร่ำรวยต้องเสีย มาบังคับใช้และพยายามทำให้มีความสำคัญมากขึ้น เป็นต้นว่า ภาษีเงินได้ ภาษีทรัพย์สิน และ ภาษีมรดก ขณะนี้ประเทศไทยยังจัดเก็บภาษีเงินได้ไม่ได้ผลเต็มที่นัก แต่ก็พยายามปรับปรุงอย่างเร่งรีบ และควรจะได้มีการเสนอจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีทรัพย์สินโดยไม่ชักช้า

๕) เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ในบทความเรื่อง "ภาษีมรดก" คุณเกริกเกียรติ ใ้

- ๔ เจริญ ชุตินานนท์, "การถมช่องว่างในสังคม"; สรรพากรศาสตร์, ปีที่ ๒๒ เล่มที่ ๕ ประจำเดือน กันยายน - ตุลาคม ๒๕๑๘, บริษัทพิช จำกัด, กทม., ๒๕๑๘, หน้า ๕๕-๕๖
- ๕ ดร. อรัญ ธรรมโน, "ความยุติธรรมทางภาษีอากร"; สรรพากรศาสตร์, ปีที่ ๒๑ เล่มที่ ๕ ประจำเดือน กันยายน - ตุลาคม ๒๕๑๗, บริษัทพิช จำกัด, กทม., ๒๕๑๗ หน้า ๑๑๘-๑๒๓
- ๖ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, "ภาษีมรดก," วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ ๓ เล่มที่ ๒ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กทม., ๒๕๑๗, หน้า ๘๖-๑๑๗

วิจารณ์ไว้อย่างกว้างขวางถึงข้อที่ข้อเสียของภาษีมรดก ปัญหาในการจัดเก็บและสรุปว่า ควรจะได้มีการจัดเก็บในไพล่ประเทศไทย โดยมีเหตุผลว่า จะช่วยให้การรับภาระภาษีของ ประชาชนเป็นไปอย่างยุติธรรม ช่วยกระจายความมั่งคั่ง ทั้งยังเป็นการศึกษาตามเก็บภาษี ที่ได้มีการหลบเลี่ยงไว้ขณะเจ้ามรดกยังมีชีวิตอยู่อีกด้วย ในบทความนี้ยังได้มีการนำเอา สารสำคัญของพระราชบัญญัติอากรมรดกและอากรการรับมรดก พ.ศ. ๒๔๗๖ มาลงไว้ เพื่อประกอบการพิจารณาว่า ถ้าประเทศไทยจะมีการจัดเก็บควรจะวางมาตรการไว้อย่าง ไรบ้าง จะต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงในส่วนใด

๖) ดร. สมชัย จุฬพันธ์^๑ ในบทความเรื่อง "หลักการในการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้" ดร. สมชัย ได้กล่าวถึงผลที่ผลเสียในการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ในต่างประเทศ สำหรับประเทศไทยได้กล่าวถึงแต่ผลดีในการจัดเก็บ เพราะเห็นว่าผลเสียไม่มีน้ำหนักพอ ที่จะหักล้างเหตุผลของข้อดีได้ และจุดมุ่งหมายของการเขียนก็มีไคมุ่งที่จะเสนอข้อโต้แย้ง ว่าควรมีการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้ในประเทศไทยหรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องนำ ผลเสียในการจัดเก็บมากล่าวถึง บทความนี้แตกต่างจากข้อเขียนของคนอื่น ๆ ที่กล่าวมา แล้วในแง่ที่ว่าบทความนี้มุ่งที่จะเสนอหลักการในการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้เท่า ที่ปฏิบัติอยู่ในประเทศต่าง ๆ เป็นสำคัญ

แม้จะได้มีการคำริให้จัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้มาตั้งแต่สมัย พ.ศ. ๒๔๑๘ แต่ก็ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์กันไม่กว้างขวางนัก อาจเป็นเพราะยังไม่แน่นอนว่าจะมีการจัดเก็บ หรือไม่ จนกระทั่ง ได้มีการระงับการจัดเก็บจากคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน การวิจารณ์ หรือกล่าวขวัญถึงภาษีมรดกและภาษีการให้จึงเงียบหายไป แต่ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะได้มีการ รื้อฟื้นหลักการภาษีมรดกและภาษีการให้ ตลอดจนผลดีผลเสียและปัญหาในการจัดเก็บมาพิจารณา อีกครั้ง แม้จะยังไม่คำริให้จัดเก็บในไพล่ปัจจุบัน แต่ในอนาคตอันใกล้ รายจ่ายที่เพิ่มขึ้นของรัฐบาล และสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนแนวโน้มของประชาชนที่ต้องเห็นความเป็นธรรม ในสังคมมากขึ้น อาจชักจูงให้รัฐบาลกลับมาทบทวนนโยบายนี้ใหม่ก็ได้.

๑ ดร. สมชัย จุฬพันธ์, "หลักการในการจัดเก็บภาษีมรดกและภาษีการให้," สรรชากรสาร, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๓ และ ๔ ประจำเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๑๘ และ ประจำเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๑๘, บริษัทพิมพ์ จำกัด, กทม., ๒๕๑๘, หน้า ๑๓-๒๓ และหน้า ๓๑-๕๓